

Vergaderjaar 2009–2010

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

DG

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 22 december 2009

De vaste commissie voor de JBZ-Raad¹ heeft in haar vergadering van 22 september 2009 gesproken over de Europese mededeling «Wetgevingspakket betreffende de oprichting van een agentschap voor het operationele beheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht»² en de beoordeling van de regering van dit specifieke voorstel zoals neergelegd in het bijbehorende BNC-fiche³.

Naar aanleiding hiervan heeft de commissie op 13 oktober 2009 een brief gestuurd aan de minister van Justitie met een aantal opmerkingen en vragen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft mede namens de minister van Justitie en de staatssecretaris voor Europese Zaken op 17 december 2009 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor de JBZ-Raad,
Kim van Dooren

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Dölle (CDA), Van de Beeten (CDA), Broekers-Knol (VVD), De Graaf (VVD), Kox (SP), voorzitter, Meurs (PvdA), Eigeman (PvdA), Engels (D66), Franken (CDA), vice-voorzitter, Van Kappen (VVD), Peters (SP), K.G. de Vries (PvdA), Haubrich-Gooskens (PvdA), Reuten (SP), Koffeman (PvdD), Böhler (GL), Van Bijsterveld (CDA), Strik (GL), Lagerwerf-Vergunst (CU), Duthler (VVD), Vliegenthart (SP), Kuiper (CU), Yildirim (Fractie-Yildirim) en Tiesinga (CDA).

² Zie dossier 2.3216a op

www.europapoort.nl

³ Kamerstuk TK 2008–2009, 22 112, nr. 904.

BRIEF AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Den Haag, 18 oktober 2009

In haar vergadering van 22 september 2009 heeft de vaste commissie voor de JBZ-Raad gesproken over de Europese mededeling «Wetgevingspakket betreffende de oprichting van een agentschap voor het operationele beheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht»¹ en de beoordeling van de regering van dit specifieke voorstel zoals neergelegd in het bijbehorende BNC-fiche². Deze bespreking heeft de commissie aanleiding gegeven tot het maken van de hieronder gestelde opmerkingen en het voorleggen van de volgende vragen.

De commissie leest uit het fiche dat de regering kritische vragen opwerpt over de taken en bevoegdheden van het op te richten agentschap. Het fiche werpt echter niet de daaraan voorafgaande vraag op of de oprichting van een dergelijk agentschap op dit moment wel onderwerp van bespreking dient te zijn in de Europese fora, gelet op het «pas op de plaats» met betrekking tot nieuwe regelgevende agentschappen. Dit wekt bij de commissie de zorg dat de Nederlandse regering medewerking zal verlenen aan het agenderen en bespreken van dit voorstel, terwijl meer terughoudendheid op zijn plaats zou zijn.

Zoals bekend volgt de Eerste Kamer de ontwikkeling en het functioneren van Europese agentschappen met een kritische blik. In briefwisselingen en in mondelinge overleggen met de regering heeft deze Kamer in het bijzonder grote terughoudendheid uitgesproken ten aanzien van de oprichting van nieuwe Europese regelgevende agentschappen. In dit licht heeft de vaste commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties (ESO) de regering op 11 september 2009 een brief gestuurd over de voortgang van de werkzaamheden van de Europese inter-institutionele werkgroep Agentschappen³.

In haar brief d.d. 11 juli 2008 geeft de regering aan dat enkel onder bepaalde voorwaarden kan worden gekozen voor de vervulling van bepaalde taken van de Unie door agentschappen, zoals aangegeven in de aanbevelingen in het advies van de Raad van State inzake regelgevende agentschappen (Kamerstuk EK, 2005–2006, 22 112, nr. V) en het ICER-rapport Europese regelgevende agentschappen (6 juli 2004) die de regering nadrukkelijk als uitgangspunt heeft gekozen. De commissie verzoekt de regering aan de hand van deze criteria nog eens toe te lichten hoe zij tot haar oordeel ten aanzien subsidiariteit en proportionaliteit van het onderhavige voorstel is gekomen.

Zoals bekend heeft de Commissie in de Mededeling «Europese Agentschappen – Verdere ontwikkelingen» (COM(2008)135) van 11 maart 2008 toegezegd geen voorstellen voor nieuwe regelgevende agentschappen te zullen doen alvorens de resultaten van deze evaluatie bekend zijn. In deze context heeft de regering in het bijbehorende BNC-fiche⁴ specifiek het voornemen uitgesproken de door de Commissie aangekondigde haalbaarheidsstudie naar het voorgenoemde agentschap voor het operationele beheer van SIS II, VIS en Eurodac af te wachten. Daar de conclusies van deze haalbaarheidsstudie niet in het op 31 augustus 2009 aangeboden BNC-fiche zijn opgenomen, zou de commissie graag een afschrift ontvangen van deze haalbaarheidsstudie met daarbij een duiding van de wijze waarop en de mate waarin de uitkomsten hiervan een rol hebben gespeeld bij de oordeelsvorming van de regering.

Tevens heeft de regering in het eerdere fiche aangegeven dat voortzetting van de besluitvorming over een agentschap dat reeds door de Commissie

¹ Zie dossier 2.3.216a op www.europapoort.nl

² Kamerstuk TK 2008–2009, 22 112, nr. 904.

³ Kamerstuk EK, 2009–2010, 22 112, DB.

⁴ Kamerstuk TK, 2007–2008, 22 112, 635 [1].

is voorgesteld, wat Nederland betreft alleen kan wanneer een meerderheid van lidstaten daarmee instemt. De commissie zou graag door de regering nader geïnformeerd worden over het Europese krachtenveld rond dit voorstel. Tevens vraagt de commissie zich af welke conclusie de regering heeft verbonden aan de verhoudingen tussen lidstaten ten aanzien van de voortzetting van de besluitvorming over dit voorstel.

Een gelijklopende brief is heden verzonden naar de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken.

De commissie wacht met belangstelling op de antwoorden van de regering.

De voorzitter van de vaste commissie voor de JBZ-Raad,
M. J. M. Kox

BRIEF AAN DE VOORZITTER VAN DE EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Den Haag, 17 december 2009

Ik stuur u hierbij, mede namens de minister van Justitie en de staatssecretaris voor Europese zaken, de antwoorden op de vragen van de vaste commissie voor de JBZ-raad van de Eerste Kamer («de vaste commissie») over het BNC-fiche IT-agentschap.

De vaste commissie constateert dat in het BNC-fiche «IT-agentschap» de vraag of de behandeling van de oprichting van het IT-agentschap wel zou moeten plaatsvinden, gezien de opschorting van de oprichting van nieuwe regelgevende agentschappen, niet wordt gesteld. De vaste commissie heeft de zorg dat de regering medewerking zal verlenen aan de bespreking van het voorstel, terwijl meer terughoudendheid op zijn plaats zou zijn. Hierover kan ik u het volgende medelen.

Het Europees Parlement en de Raad hebben in de gezamenlijke verklaringen bij de rechtsinstrumenten betreffende SIS II van 20 december 2006 en VIS van 9 juli 2008 de Commissie verzocht om, na een effectbeoordeling, voorstellen te doen om een autoriteit te belasten met het operationeel beheer op de lange termijn van het centrale deel van SIS II, alsmede onderdelen van de communicatie-infrastructuur, en VIS. De Commissie heeft daartoe op 24 juni 2009 het voorstel gedaan om een regelgevend IT-agentschap op te richten.

De Commissie heeft in de Mededeling «Europese agentschappen – Verdere ontwikkelingen» van 11 maart 2008 gemeld dat zij voorstellen voor nieuwe regelgevende agentschappen pas zal indienen na een evaluatie van de bestaande agentschappen. De Commissie zou de bespreking van voorstellen voor regelgevende agentschappen waarover de inter-institutionele besprekingen al aan de gang waren, waaronder het IT-agentschap, voortzetten.

Het standpunt van de regering over de Mededeling «Europese agentschappen» was dat de haalbaarheidsstudie naar het IT-agentschap zou worden afgewacht en dat de inter-institutionele besprekingen over het IT-agentschap alleen konden worden voortgezet als de meerderheid van de lidstaten daarmee zou instemmen. Nu deze instemming door de lidstaten heeft plaatsgevonden, heeft Nederland er geen bezwaar tegen dat de inter-institutionele besprekingen van het voorstel worden hervat. Ik kan u mededelen dat ik terughoudend maar niet negatief ben over het voorstel voor de oprichting van het IT-agentschap. Ik heb, in het gelijknamige BNC-fiche, een aantal kritische opmerkingen gemaakt over de taken van het IT-agentschap, de verdeling van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen het IT-agentschap, de Raad en de Commissie en de dataprotectie van het IT-agentschap.

De vaste commissie vraagt ook om een toelichting van de regering op het oordeel van de subsidiariteit en proportionaliteit van het voorstel van de Commissie aan de hand van criteria van het advies van de Raad van State inzake regelgevende agentschappen en het ICER-rapport Europese regelgevende agentschappen.

De overwegingen bij het oordeel over de subsidiariteit van het voorstel aan de hand van de criteria van de Raad van State en de ICER waren als volgt. Het doel van het IT-agentschap, het operationeel beheer van EURODAC, SIS-II en VIS kan niet door de lidstaten worden geregeld. Het niet organiseren van het operationeel beheer van deze IT-systemen door

de Europese Unie betekent dat operationele samenwerking op het gebied van visa, asiel en immigratie en politie en justitie samenwerking in strafzaken niet adequaat kan plaatsvinden. Het beleggen van het operationeel beheer van EURODAC, SIS-II en VIS op Europees niveau biedt bovendien voordelen ten opzichte van nationaal niveau.

De overwegingen bij het oordeel over de proportionaliteit van het voorstel aan de hand van de criteria van de Raad van State en de ICER waren als volgt. Het belangrijkste argument voor het IT-agentschap is het werken aan technische onderwerpen of specialistische materie, waarover de Commissie niet voldoende kennis heeft. De hiervoor genoemde kritische opmerkingen over de taken van het IT-agentschap en de verdeling van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen het IT-agentschap, de Raad en de Commissie hebben toch geleid tot een (voorlopig) negatief oordeel over de proportionaliteit.

De vaste commissie vraagt tevens naar de wijze en de mate waarin de uitkomst van het Impact Assessment een rol hebben gespeeld in de oordeelsvorming van de regering. De Commissie heeft in het Impact Assessment een aantal alternatieven voor de vormgeving van de autoriteit voor het operationeel beheer EURODAC, SIS en VIS vergeleken. Ik heb in het BNC-fiche opgemerkt dat de afweging tussen de verschillende alternatieven niet voldoende transparant is. Ik heb de alternatieven bestudeerd en in het BNC-fiche mijn voorkeur uitgesproken voor een agentschap met uitsluitend uitvoerende taken.

De vaste commissie vraagt tenslotte naar het Europese krachtenveld aangaande dit voorstel. Het krachtenveld is nog lastig te beoordelen, omdat de behandeling van het voorstel recentelijk is gestart. Tijdens de vergadering van de JBZ-Raad op 30 november en 1 december jl. heeft een oriënterend debat plaatsgevonden over de wenselijkheid van het IT-agentschap. De uitkomst is als volgt. Twee lidstaten zijn (voorlopig) tegen het IT-agentschap, vier lidstaten zijn voor. Vijf lidstaten zijn ook voor het IT-agentschap, maar hebben nog vragen over de taken, kostenvoordelen en invloed van de lidstaten.

Ik heb tijdens de vergadering van de JBZ-Raad laten weten dat Nederland voorstander is van het IT-agentschap mits de taken duidelijk zijn gedefinieerd en afgebakend en uitsluitend uitvoerende taken betreffen. Ook moeten de diverse regimes voor databescherming goed worden toegepast. Tenslotte heb ik opgemerkt dat Nederland vragen heeft over de aansturing van het IT-agentschap en de vormgeving van de relatie tussen het IT-agentschap en de lidstaten.

Tenslotte stuur ik u hierbij op uw verzoek het Impact Assessment¹ toe.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst

¹ Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke ondersteuning onder griffienummer 145610.